

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 10/2012 rd

Statsrådets redogörelse till riksdagen om gränshinder i Norden

Till utrikesutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 25 april 2012 statsrådets redogörelse om gränshinder i Norden (SRR 3/2012 rd) till utrikesutskottet för beredning och bestämde samtidigt att social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till utrikesutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Carin Lindqvist-Virtanen, social- och hälsovårdsministeriet
- kontaktchef Essi Rentola, Folkpensionsanstalten
- utvecklingschef Minna Levander, Pensionsskyddscentralen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Redogörelsen tar upp konkreta situationer där det visat sig svårt att samordna förmåner mellan de nordiska länderna. Sådana uppstår bland annat för att pensionssystemen och de sociala trygghetssystemen sina likheter till trots skiljer sig markant från varandra. Förmånssystemet i ett land utgör i många fall en helhet som det är ytterst svårt att tillämpa bara delvis. Sverige beviljar till exempel inte längre sjukpensioner utan aktivitetsersättningar, som betyder att man måste gå på rehabilitering den tid ersättningen betalas. Det har lett till att de som får sjukpension i Finland går miste om den pension som de tjänat in i Sverige, om de inte deltar i arbetsmarknadsrehabilitering i Sverige.

Arbetet med att undanröja gränshinder har pågått redan länge. Problemet är i praktiken att för att undanröja problemen till exempel med pensionssystemen måste lagstiftningen i Norden

samordnas. Men viljan till det saknas. De nordiska länderna kan inte heller lösa problemen bara sinsemellan, utan då bör också EU-lagstiftningen ändras för att medge bättre samordning mellan olika typer av förmåner i pengar och åtgärder i gränsöverskridande fall.

Det finns mycket som kan göras för att undanröja gränshinder genom bättre samarbete. En särskild bestämmelse om detta har tagits in i den nya nordiska konventionen om social trygghet som är under beredning. Målet är att skapa klarare praktiska samarbetsmodeller för gränsöverskridande fall av arbetsoförmåga och rehabilitering. Finland och Sverige har ett samarbete på gång för att lösa ett problem med rehabiliteringsförmånerna. Problemet är att det tidigare arbetslandet svarar för förmånerna i pengar och det landet ordnar också den nödvändiga rehabiliteringen. Det skulle emellertid sitta bättre om rehabiliteringen kunde ges i bosättningslandet.

Social- och hälsovårdsutskottet framhåller att det är ett långsiktigt arbete att undanröja gränshinder och att några snabba resultat inte är att vänta. Därför är det viktigt inte bara att undanröja hinder utan också att se till att det inte skapas nya gränshinder genom lagstiftning. Ett exempel på långsiktigt arbete som faktiskt gett resultat är beskattningen av dem som får pension från Sverige. Den gjordes tydligare för de skattskyldiga i början av 2009. Efter ändringen dras den skatt som tas ut på pensionen i Sverige av från skatten i Finland. Slutresultatet är att alla pensionärer bosatta i Finland betalar lika mycket skatt på lika stora pensioner. Ändringen gäller inte de som på underteckningsdagen den 4 april 2008 varit bosatta i Finland och fått pension från

Sverige. På dem tillämpas fortsatt den s.k. befrielsemetoden, som innebär en kalkylerad lättnad på skatten som kan vara större eller mindre än den skatt som tagits ut i Sverige.

Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i regeringens syn att arbetet för att främja fri rörlighet i Norden och undanröja gränshinder mellan länderna målmedvetet och systematiskt bör fortsätta.

Ställningstagande

Social- och hälsovårdsutskottet föreslår

att utrikesutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 24 maj 2012

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Sanni Grahn-Laasonen /saml
Arja Juvonen /saf
Laila Koskela /saf

Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd
Lasse Männistö /saml
Hanna Tainio /sd
Lenita Toivakka /saml
Erkki Virtanen /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Esko Salo.